

Apteekkien työnantajaliitto
Eteläranta 10, 00130 Helsinki

18.8.2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/14214/2025, hankenumero STM044:00/2025

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä lääketaksasta annetun valtioneuvoston asetuksen ja lääkeasetuksen asetusmuutosehdotuksista.

Lausunto

Apteekkien työnantajaliiton rooli Suomen apteekkialalla

Apteekkien työnantajaliitto Apta vastaa apteekkien työmarkkinaedunvalvonnasta yhteistyössä Palvelualojen työnantajaliitto Paltan kanssa. Nämä liitot edustavat lähes kaikkia Suomen noin 640 yksityistä apteekkia sekä molempia Yliopiston apteekkeja. Alalla työskentelee noin 8 300 henkilöä. Apteekkien työnantajaliitto on perinteisesti pidättäytynyt lääkesääntelyyn liittyvien kannanottojen antamisesta, sillä elinkeino- ja terveystalouden edunvalvonnan hoitavat Aptan jäsenet itse. Viime kuukausina lukuisat neuvontapyynnöt yksityisiltä apteekkeilta ovat kuitenkin johtaneet tässä tapauksessa lausunnon antamiseen.

Säännösten vaikutukset apteekkitoiminnan edellytyksiin

Hallitusohjelmassa on määritetty tavoitteet suomalaiselle apteekkijärjestelmälle; sen kehittämisessä korostetaan vastuullisuutta ja apteekkipalvelujen turvaamista koko maassa. Lisäksi tunnistetaan apteekkien rooli osana terveydenhuoltojärjestelmää, parannetaan lääkkeiden vähittäisjakelun kustannustehokkuutta ja lisätään lääkkeiden hintakilpailun edellytyksiä. Esitetty lakiluonnos on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa, sillä suunnitellut säästöt ja aiemmat leikkaukset voivat heikentää apteekkien kannattavuutta, vaarantaen sekä toimipisteverkoston laajuuden että lääkehuollon saatavuuden.

Taloudellisen tilanteen kiristyminen voi pakottaa apteekit supistamaan henkilöstöään ja aukioloaikojaan, mikä heikentää asiakkaiden farmaseuttisen neuvonnan saatavuutta. Lakiehdotuksen tuoma epävarmuus rajoittaa rekrytointeja ja harjoittelijoiden palkkaamista, ja moni joutuu harkitsemaan työvoiman vähentämistä—tämä puolestaan estää uusien työntekijöiden työllistymistä. Mikäli esitetyt noin 30 miljoonan euron säästötoimet toteutuvat, yritystoiminta voi muuttua tappiolliseksi ja taloudellisen tilanteen korjaaminen kohdistuu henkilöstökuluihin.

Tilanne pakottaisi apteekkeja pienentämään henkilöstömääräänsä. Tappiollisesta liiketoiminnasta huolimatta apteekki vastaisi edelleen toimiluvan mukaisesta toiminnasta. Näissä olosuhteissa uusien luvanhakijoiden löytyminen vaikeutuu merkittävästi, sillä yrittäjäriski kasvaa ja rahoituksen saanti vaikeutuu.

Sääntelyn tarkoituksenmukaisuus, kohtuullisuus ja oikeudenmukaisuus eivät toteudu; **uudistus rikkoo perustuslaillista omaisuudensuojaa.**

Hallituksen esityksessä todetaan kannattavuuden heikentymisen aiheuttavan edellä mainittuja taloudellisia ongelmia. Korjaaviksi toimenpiteiksi ehdotetaan palvelutason heikentämistä mm. aukioloaikoja supistamalla, henkilöstöä vähentämällä, liikepaikkaa vaihtamalla ja korvaavien tuotteiden ja palveluiden lisäämisellä.

Lääkelaki määrittelee apteekin ensisijaiseksi tehtäväksi lääkehuollon turvaamisen asianmukaisin tiloin, riittävällä henkilöstöllä ja lääkevarastolla sekä asiakasneuvonnalla (§1, §2, §57, §40–42, §52–54, Asetus 693/2022 §56-56a). Laajat aukioloajat ovat keskeinen osa Suomen apteekkipalveluja, ja niiden supistaminen heikentäisi palvelutasoa. Farmaseuttisen henkilöstön vähentämistä ei voida pitää perusteltuna, koska se vaarantaa neuvonnan laadun. Apteekin siirtäminen on mahdollista ainoastaan rajoitetulla toimialueella, eikä liikepaikan vaihto näin ollen useinkaan ole ratkaisu tai edes mahdollista. Apteekin omistaminen sekä lääkemyynti ovat luvanvaraista toimintaa, jonka taloudellisen kannattavuuden tulee mahdollistaa paitsi lakisääteisten vaatimusten täyttäminen, myös apteekkitoiminnan kehittäminen.

Esitetyt leikkaukset ovat kokonaisuutena ylimitoitettuja ja vaarantavat apteekkien lakisääteisten tehtävien toteuttamisen.

Itsehoitolääkkeiden jakelun laajentaminen apteekkien ulkopuolelle ei tue rationaalista lääkehoitoa. Lääkkeen turvallisuus ei takaa oikeaa käyttöä, ja erityisesti famotidiinin lisääminen ehdotukseen herättää huolta. Tällaisen laajentamisen sijaan tulee huomioida Kanta-lääkityslistan käyttöönotto vuonna 2026; päivittäistavarakaupasta ostetut lääkkeet eivät rekisteröidy lääkityslistalle, mikä vaarantaa välineen luotettavuuden lääketurvallisuuden näkökulmasta.

Lopuksi

Lainsäädäntöuudistusten tulee varmistaa asiakkaiden lääkehuollon turvallisuus ja saatavuus. Säästötoimet tulee arvioida laaja-alaisesti siten, etteivät ne vaaranna apteekkien lakisääteisiä tehtäviä (mm. laajat aukioloajat, riittävä neuvonta, lääkevaraston ylläpito). Apteekkien työnantajaliitto korostaa, että suunnitellut säästötoimet ovat ylimitoitettuja ja vaarantavat apteekkien lakisääteisten tehtävien toteuttamisen sekä asiakkaiden lääkehoidon turvallisuuden ja saatavuuden. Apteekkitalouden uudistus tulee tehdä kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon sekä taloudelliset että terveyspoliittiset vaikutukset, jotta apteekkipalveluiden tulevaisuus voidaan turvata koko Suomessa.

Harri Kanerva
puheenjohtaja, apteekkari
Apteekkien työnantajaliitto
harri.kanerva@pyhahenrik.fi
p. 0405812311

Kirsi Mäkinen
toimitusjohtaja
Apteekkien työnantajaliitto
kirsi.makinen@apta.fi
p. 0407513683